

ALAIN
ROBBE
GRILLET
GUMY

Rev. 85

Státní nakladatelství krásné literatury
a umění
Praha 1964

Přeložil Svatopluk Horečka

Čas, kterému nic neujde,
vše rozřešil bez tebe.

SOFOKLES

VYRAZENO V 2. 11. 1953

Rev. 74

A. 11. 11. 1953

Obvodní knihovna
Brno I

Prolog

Skoro ještě za tmy uklízí hospodský v místnosti pro hosty stoly a židle, popelníky, láhve na sodovou vodu; je šest hodin ráno.

Nepotřebuje dobře vidět, neví, co dělá. Ještě spí. Jakési prastaré zákony řídí každý jeho pohyb, zbavený v této chvíli obvyklé lidské váhavosti; každou vteřinu vykoná jeden vymezený pohyb; jeden krok na stranu asi třicet centimetrů od židle, tři plácnutí hadrem, půlobrat vpravo, dva kroky vpřed, vteřinu co vteřinu stejně neomylně, neměnně, bez nejmenší chybičky. Třicet jedna. Třicet dva. Třicet tři. Třicet čtyři. Třicet pět. Třicet šest. Třicet sedm. Přesně každou vteřinu.

Čas však ztratil bohužel již brzy svou moc. Za několik okamžiků začnou působit omylem a nejistotou obestřené události dnešního dne, tak nepatrné, jak jen mohou být, a budou čím dál tím více narušovat jeho ideální posloupnost, potměšile ji obracet naruby, různě ji přehazovat, motat, křivit, aby tak kousek po kousku naplnily své dílo: jeden den na začátku zimy, den bez plánu, beze smyslu, den nepochopitelný a ob-
ludný.

Je však ještě příliš časně, dveře do ulice byly teprve před chvílí otevřeny, jediná osoba přítomná na scéně nenabyla ještě své skutečné podoby. Je hodina, kdy se oněch dvanáct židlí dostává tiše dolů se stolů z falešného mramoru, kde byly přes noc. Nic víc. Paže se strojovými pohyby klade zařizení na obvyklé místo.

Když je všechno hotovo, rozsvítí se světlo...

Stojí tam uprostřed stolů a židlí silný muž, hospodský, a snaží se uvědomit si, kde je. V podlouhlém zrcadle za výčepním pultem plave jako v těsném akváriu mátožný zjev, hospodský, vybledlý a rozplizlý, tlustý žlučníkář.

Z druhé strany na skleněných dveřích zase hospodský, ztrácející se pomalu v slabém denním světle z ulice. Je to ovšem

táž silueta, která dala do pořádku místnost; teď již musí zmizet. V zrcadle se chvěje téměř úplně rozmazaný odraz tohoto přízraku; a za ním stále víc a víc slábnoucí procesí stínů: hospodský, hospodský, hospodský... On, Hospodský, tmavý mrak, obestřený světloučkým mlhavým oparem.

Hospodský se jen pomalu vynořuje z šera. Sebere nazdařbůh několik smítek, které kolem sebe objevil. Není proč spechat, touhle dobou sem ještě skoro nikdo nechodí.

Opírá se oběma rukama o stůl, tělo nachýlené kupředu, jako by se ještě úplně neprobudil, a oči má upřeny do neurčita: ten kretén Antonín s tou svou švédskou gymnastikou každý den po ránu. A ta jeho světle červená kravata onehdy, vlastně včera. Dnes je úterý; Jana přijde později.

Jakési divné malé skvrny; pěkné svinstvo, tenhle mramor, všecko je na něm znát. Vypadají jako od krve. Daniel Dupont, včera večer, pár kroků odtud. Podezřelá věc: lupič by nevlézl do osvětleného pokoje, ten chlap ho chtěl zabít, to je bez debaty. Osobní msta či co? V každém případě se mu to příliš nepovedlo. To bylo včera. Přčte si to za chvíli v novinách. Ach tak, Jana přijde později. Pošle si pro ně... ne, až zítra.

Roztržitě plácnutí hadrem přes podivné skvrny jako alibi. Neurčitá hmota se vodou rozmázne do ztracena; nebo jsou to prostě obyčejné dírký.

Jana bude muset hned zatopit, letos začíná být nějak brzy zima. Bylinkář říká, že tomu tak bývá vždycky, když čtrnáctého července přší; bude to asi pravda. Samozřejmě že ten druhý kretén, Antonín, který má vždycky pravdu, se snažil za každou cenu dokázat pravý opak. A bylinkář se začal čerut, tři čtyři skleničky vína a má dost; ale Antonín, tomu je všechno fuk. Naštěstí byl tady ještě on, hospodský. To bylo včera. Nebo v neděli? V neděli to bylo: Antonín měl klobouk; má v něm ale ránu! Klobouk a světle červenou kravatu! Počkat, ale včera přece měl tu kravatu taky. Ne, neměl. A vůbec, co je mu vlastně do toho?

Jestě jednou plácne mrzutě hadrem o stůl a utře věčejší nečistotu. Hospodský se vzpřímí.

Na skle ve dveřích vidí obrácené nápis „Pokoje k pronajmutí“, kde již sedmáct let scházejí dvě písmena; sedmáct let se chystá dát je domalovat. Tak tomu bylo už, když sem přišel s Pavlou; řekli si tehdy...

Ostatně k pronajmutí je jenom jeden pokoj, takže ten nápis je tak jako tak pitomost. Pohled na hodiny na stěně. Půl sedm. Musí jít vzbudit toho chlapa.

„Do rachoty, lenochu!“

Tentokrát skoro zakřičel, rty znechuceně zkrivené. Hospodský nemá zrovna růžovou náladu; špatně se vyspal.

Po pravdě řečeno, dobrou náladu mává málokdy.

Na konci chodby v prvním patře hospodský zaklepe, chvilu počká, a protože se nikdo neozývá, zaklepe znovu několikrát za sebou, tentokrát trochu hlasitěji. Za dveřmi začne řinčet budík. Hospodský s pravou rukou stále nataženou dopředu škodolibě naslouchá, co udělá spáč.

Nikdo však budík nezastavuje. Teprve asi za minutu vydá ještě pár nesouvislých zvuků a sám zmlkne.

Hospodský zaklepe ještě jednou: pořád nic. Pootevře dveře a strčí dovnitř hlavu; v mizerném ranním šeru je vidět rozestlanou postel a neuklizené věci v pokoji. Vstoupí a rozhlédne se: nic podezřelého, jen prázdná postel, postel pro dvě osoby, bez polštáře, s podhlavníkem, který je pouze na jednom místě uprostřed promáčkutý, a s příkrývkami přehrnutými dozadu; na toaletním stolku stojí plechové smaltované umyvadlo plné špinavé vody. No dobrá, muž již podle všeho odešel. Ve výčepu se ani nezastavil, věděl, že teplou kávu ještě nedostane, a jinak neměl žádný důvod, proč by se mu měl ohlásit. Hospodský odchází, krčce rameny; lidi, kteří vstávají dřív, než je třeba, nemá v lásce.

Dole najde chlapa, který tam stojí a čeká, takového chlapa, o kterém si každý může myslit cokoliv, spíš ale, že je to nějaký pobuda než řádný host. Hospodský se postaví za výčepní pult, rozsvítí malou lampičku a nevráživě se na zákazníka podívá,

nejraději by se na něho vykašlal, protože na kávu je ještě moc brzy. Ten se však jenom zeptá:

„Je prosím doma pan Wallas?“

„Odešel,“ odpoví hospodský štiplavě.

„Kdypak?“ na to muž dost udiveně.

„Dnes ráno.“

„Dnes ráno, a v kolik hodin?“

Neklidný pohled na hodinky a pak na hodiny na stěně.

„Nemám ponětí,“ odpoví hospodský.

„Vy jste ho neviděl odcházet?“

„Kdybych ho byl viděl, věděl bych asi taky, kolik bylo hodin!“

Aby ho ještě víc dorazil, soustrastně se přitom ušklíbne. Ten druhý se chvíli rozmýšlí a řekne ještě:

„Nevíte aspoň, kdy se vrátí?“

Hospodský mu vůbec neodpoví. Zaútočí na něho z jiné strany:

„Cím vám posloužím?“

„Černou kávu,“ odpoví muž.

„Káva ještě není,“ na to hospodský.

Tím toho malého chlapíka, který se mračí jako pavouk, že musí dávat rozum pořad znovu dohromady, vyřídil. Ale jak může vědět, že Wallas přišel včera do tohohle pochybného výčepu v Zeměměřičské ulici? To mu nejde do hlavy.

Hospodský vynesl za tu chvíli všechny své trumfy a návštěvníka si už nevšímá. Utírá jakoby nic skleničky, a protože host nemá další přání, zhasne nejdříve jednu a pak i druhou lampu. Je už dost světlo.

Muž odešel něco si potichu breptaje. Hospodský je zase sám uprostřed svého opotřebovaného zařízení, mezi stoly s potřísněnými mramorovými deskami, lakovanými židlemi olepenými špinou a poškozovým nápisem na skle ve dveřích. Zmocňují se ho teď ještě daleko dřívější představy, do očí mu padají daleko černější skvrny než ty od vína. Chce je zaplašit mávnutím ruky, ale marně; střetá se s nimi na každém kroku ... Pohyb paže, hudba zapomenutých slov, Pavla, milá Pavla.

Milá Pavla, zemřela už dávno záhadným způsobem. Záhadným? Hospodský se nakloní k zrcadlu. Co na tom bylo vlastně záhadného? Tvář se mu stáhne zlomyslným úšklebkem. Copak smrt není vždycky záhadná? Grimasa se vyostří a ztuhne, takže vypadá jako kamenný chrlíč vody, který se chvíli prohlíží. Pak se jedno oko zavře, ústa se vyšklebí, jedna strana tváře se zkriví, objeví se obluda ještě odpornější, ale vzápětí se rozplyne, vystřídána zjevem klidným a skoro úsměvným. Oči má Pavly.

Záhadná? Cožpak právě smrt není ze všech věcí nejzáhadnější? Třeba ten Dupont — v jeho případě je spíš záhadné to, že není mrtev. Hospodský se dá zvolna do smíchu a směje se němě, neradostně, jako náměsíčník. Důvěrně známé příznaky kolem něho se po něm opičí, šklebí se každý přesně jako on. Dokonce to trochu přehánějí, řehtají se, až se smíchy za boky popadají a plácají se mohutně do zad. Jak je teď umlčet? Je jich mnoho. A jsou tu doma.

Hospodský stojí bez hnutí před zrcadlem a dívá se, jak se směje; ze všech sil se snaží nevidět ty druhé, kteří se hemží celým sálem, zástup, který se zbavil drobných bolestných tepů srdce, pozůstatek jeho padesátileté neblahé existence. Jejich povyk, hrozny kvílivý a vřesťavý koncert, se stupňuje až k nesitelnosti — a náhle do nastalého ticha zazní veselý smích mladé ženy.

„K čertu!“

Hospodský se vlastním výkřikem probudí ze zlého snu a otočí se na druhou stranu. Nemí tam samozřejmě ani Pavla, ani ti ostatní. Unaveně, pomalu přehlédne místnost, jež odezdaně čeká na ty, kdož za chvíli přijdou, židle, kam se posadí vrahové i jejich oběti, stoly, kde budou společně obslouženi.

Hele, Antonín. Začíná to dobře.

„Chceš vědět, co je nového?“

Nic, žádná odpověď, ani hlavou nekývne, pan hospodský.

Je teď po ránu nějaký nevrlý. Ale jen do toho!

„Jistý Albert Dupont — byl zavražděn včera večer tamhle na začátku ulice!“

„Daniel.“

„Jaký Daniel?“

„Daniel Dupont.“

„Ale jdi, říkám ti, že Albert, je to právě...“

„Za prvé, nikdo zavražděn nebyl.“

„No ne! Co ty o tom můžeš vědět, když z té své boudy vůbec nevytáhneš paty?“

„Slyšel jsem, co se o tom říkalo do telefonu. Stará služka. Oni měli poruchu na drátě. Lehké poranění paže.“

(Ubohý kretén, který vždycky všecko ví.)

„No dobrá, ale je mrtev! Podívej se do novin: mrtev, říkám ti to jasně.“

„Ty máš noviny?“

Antonín šmátá po kapsách svrchníku a pak se rozpomené.

„Nemám je u sebe, nechal jsem je doma ženě.“

„Tak vidíš, dej si říct; jmenuje se Daniel a vůbec není mrtev.“

Na Antonínovi je znát, jak ho to zlobí. Šklebí se ironicky, hledaje v duchu nějaký pádnější důkaz, hospodský však mu nedopřeje času.

„Budeš něco pít, nebo si dáš zase čelem vzad?“

Spor hrozí vybuchnout s plnou silou, vtom se však otevřou znovu dveře a dovnitř se veselé hrne kulařoučký a živě gestikulující chlápek oblečený skoro v hadrech.

„Ahoj, kluci. Poslouchejte, mám pro vás hádanku.“

„No jo, to už známe,“ řekne Antonín.

„Ne, chlapečku, buď tak laskav a nečertí se, tuhle ještě neznáš. Nikdo ji nezná. Nikdo, rozumíš? Hospodo, sklenničku bílého!“

Podle toho, jak se ten chlápek tváří, musí být ta jeho hádanka opravdu báječná. Protože nikdo už ani necekne, začne pomalu a slovo za slovem jako ve škole:

„Který živočich ráno...“

Nikdo jej neposlouchá. Má už trochu v hlavě. Chce zřejmě povědět nějaký vtíp, ale ti druzí dva nemají nejmenší chuť se s ním bavit: mezi nimi jde o život člověka!

Zeměměřičská ulice je dlouhá a rovná, se starými dvou či třípatrovými budovami, jejichž oprýskané fasády prozrazují, že nájemníci, kteří tam bydlí, nemají peněz nazbyt: jsou to dělníci, drobní úředníci nebo mošští rybáři. Obchody v ní nejsou nijak skvělé a i kavárna je tu pořádku, ne snad proto, že by tihle lidé byli nějak zvlášť skoupí, jako spíš proto, že chodí pít raději někam jinam.

Kavárna U spojenců (výčep nápoju a pokoje k pronajmutí) se nachází na začátku ulice v čísle 10, jen několik domů od Okružní třídy a od vlastního „města“, jak se tady říká, takže proletářské budovy jsou tu víceméně promíšeny budovami měšťanskými. Na nároží hlavní třídy stojí velký, velmi výstavný kamenný dům, a číslo 2 naproti v ulici má jednopatrová rodinná vilka s úzkou zahrádkou dokola. Postavena sice není nijak zvlášť stylově, ale vypadá hezky, dokonce dost přepychově; je chráněna železným mřížovým plotem, za nímž je ještě stěna brsenových keřů, zastrážných ve výši lidské postavy.

Směrem na východ ztrácí Zeměměřičská ulice postupně na vzhledu a pokračuje do ztracena mezi výstředními, přímo ubohými příbytky: jsou tu protínající se blátivé cestičky mezi baráky ze starých prken, rezavého plechu a dehtového papíru.

Na západě, za bulvárem zvaným Okružní třída a jeho kanálem, se rozkládá město s ulicemi poněkud příliš natěsnanými mezi vysokými zděnými domy, veřejnými budovami bez jakýchkoliv ozdob, přísně vyhlížejícími kostely, výlohami bez fantazie. Celek působí solidním, místy až blahobytným, ale poněkud strohým dojmem; kavárny brzy zavírají, okna jsou úzká, lidé vážní.

Přesto však toto smutné město není nudné; spleť kanálů a nádrží proniká sem ze severu ze vzdálenosti asi šesti kilometrů moře páchnoucí chaluhami a přivádí sem nejen racky, ale i některé lodě o nižším ponoru, různá pobřežní plavidla, nákladní čluny a malé remorkéry, jimž otevírá cestu celá řada mostů a zdymadel. Ta voda, ten stálý pohyb bystří

mysl zdejších obyvatel. Houkání sirén nákladních lodí, které k nim doléhá z přístavu přes dlouhou řadu skladů a doků vždy v hodinu přílivu a odlivu, přináší jim pojem prostoru, nutká je k činu, dává jim pocit naplnění všech možností.

Když má někdo zdravý rozum, stačí mu nutkání k činu: co je možné, zůstává prostě možným, sirény varují už dlouho beznadějně.

Posádky lodí jsou najímány v cizině; zdejší mužové se raději zabývají obchodem na pevnině, a ani ti nejodvážnější z nich se nevzdalují dál než třicet mil od pobřeží na lov sledů. Ostatní jsou spokojeni, když mohou naslouchat hukotu lodních motorů a podle něho odhadovat tonáž plavidel. Netouží přitom ani, aby je mohli vidět, jsou pro ně příliš daleko. Jejich nedělní vycházky končívají na Okružní třídě: na bulvár přicházejí ulicí Christiana Karla a chodívají po něm podél kanálu až k Nové mlékárně nebo ke Gutenbergovu mostu, zřídka když za ně.

Dále k jihu potkáte v neděli už vlastně jenom lidi ze čtvrti. Ve všední dny tam ruší klid pouze kolony jízdních kol jedoucí do práce.

V sedm hodin ráno již tudy projeli všichni dělníci; bulvár je skoro úplně opuštěný.

Na břehu kanálu u otáčivého mostu na konci Zeměměřičské ulice jsou dva mužové. Most se před chvílí otevřel, aby uvolnil cestu rybářské lodi; námořník u rumpálu se její chystá zase uzavřít.

Ten druhý bezpochyby čeká, až se tak stane, ale nemá zřejmě příliš naspěch: po lávce asi sto metrů dál vpravo by se byl zatím na druhý břeh dávno dostal. Je to muž malé postavy, oblečený v obnošeném dlouhém pláští zelenavé barvy, a na hlavě má odřtený pístový klobouk. Je otočen k námořníkovi zády a na loď se nedívá; opírá se o slabou železnou tyč, kterou se uzavírá vstup na most. Vidí kolmo pod nohama mstnou vodu kanálu.

Tento muž se jmenuje Garinati. To on byl před chvílí v kavárně U spojenců a ptal se po Wallasovi, kterého však

nezastihl. Právě on je tím nešikovným vrahem ze včerejška, který pouze ležce zranil Daniela Duponta. Jeho obět bydlí v té vilce, jejíž mřížový plot tvoří roh ulice právě za jeho zády.

Plot z železných mříží, brslenový živý plot, šterkem vysypaný chodník kolem domu... Má to vše před očima, ani se nemusí ohlížet. Prostřední okno v prvním patře je od pracovní. Zná to všechno zpaměti: důkladně všechno prostudoval minulý týden. Ostatně nebylo to k ničemu.

Bona znal jako vždy všechno, co bylo třeba, a on sám měl pouze naprosto přesné provést, co mu přikázal. Měl provést, ale neprovedl, protože udělal chybu a všechno zpackal: Duponta pravděpodobně jenom nepatrně škrábl, takže se bude moci brzy vrátit za plot z brslenů a zahrabat se zase mezi haldy desek se spisy a fascikly s listinami, ztratit se v záplavě knih vázaných v zelené kůži.

Vypínač u dveří, porcelánový vypínač s kovovým povrchem. Bona říkal, že má zhasnout; on to neudělal a všechno kikslo. Taková hloupá chybička... A je to tak jisté? Na chodbě se svítilo, to je pravda; ale kdyby bylo bývalo v poloji tma, Dupont by asi jen kvůli tomu, aby mohl otočit vypínačem, otevřel dveře dokořán. Asi? Určitě ne! Nebo že by to byl přece jen udělal? Taková hloupá chybička, a bylo to. Snad.

Garinati nikdy předtím v tom domě nebyl, ale Bona mu všechno popsal tak přesně, že tam mohl jít i se zavřenýma očima. Za pět minut sedm přišel klidně Zeměměřičskou ulicí. Nikde nikdo. Otevřel branku u zahrady.

Bona říkal: „Zvonek nebude fungovat.“ Přesně tak. Žádné zvonění se neozvalo. Ale když šel kolem vilky ještě ráno („Je zbytečné, aby ses tam celou tu dobu potuloval“) a strčil nenápadně do branky, aby viděl, co a jak, slyšel jasné zvonek. Někdo musel určitě během odpoledne přerušit vedení.

Už to byla chyba, že zkoušel dveře hned ráno; když tam šel večer, měl v tu chvíli trochu strach. Ale ticho ho uklidnilo. Zaváhal opravdu?

Opatrně za sebou branku zase přivřel, ale tak, aby zámek nezaklapl, a z pravé strany obešel celý dům hezky po trávníku,

aby mu štěrk na chodníku neskřípal pod nohama. Ve tmě je právě pětina mezi oběma záhony, lemovaná ještě brsleny, světlejší a tím nápadnější. Okno pracovní uprostřed v prvním patře jasně září. Dupont ještě sedí u stolu. Všechno je přesně tak, jak Bona předvídal.

Garinati, opřený zády o zídku kůlny hluboko v zahradě, hledí upřeně k oknu. Za několik minut silné světlo pohasne a místo něho se objeví světlo slabší: to Dupont právě zhasl velkou lampu nad stolem a nechal rozsvícenu jenom jednu žárovku u stropního lustru. Je sedm hodin; odchází dolů k večeři.

Chodba v prvním patře, schodiště, předstín.

Jídelna je vlevo v přízemí. Má zavěšené okenice. Také ty u kuchyně na druhé straně jsou zavřeny, ale škvírami v nich proniká slabé světlo.

Garinati se přiblíží k malým zaskleným dveřím a dává přitom dobrý pozor, aby naň nepadlo světlo z chodby. V té chvíli se zavrou dveře od jídelny. Že by již Dupont? Šel tedy hezky rychle. Nebo že by ta stará služka? Ne, ta teď právě vychází z kuchyně. Tak přece to byl Dupont.

Stará žena jde předstíní dozadu, ale nic nenese; je třeba ještě počkat. Vrací se téměř hned a dveře do jídelny nechá pootvěřeny. Vejde zpátky do kuchyně a záhy se zas objeví s ohromnou polévkovou mísou v obou rukách, zase zahne do jídelny a tentokrát za sebou dveře zavře. Nadešla očekávaná chvíle.

Bona říkal: „Na to, aby ses dostal nahoru, máš skoro celých pět minut. Stará počká, až sní polévku.“ Jistě jí teď dává pokyny na zítřek; protože je dost nahluchlá, bude to určité chvíli trvat.

Garinati se tiše protáhne dovnitř. „Jestli moc otevřes, zaskřípou panty.“ Má najednou hroznou chuť to vyzkoušet děj se co děj; otevřít jen kousek víc, opravdu kousíček; jen aby zjistil, jak daleko to může jít. Jen o několik stupňů. O jeden jediný stupeň; ještě trošičku a může se stát, co se stát nemá... Ale paže se rozumně zastaví. Raději až pak.

V tomhle domě nejsou příliš opatrní: mohl by se tam dostat kdokoliv.

Garinati dveře zase tiše zavřel. Odměřenými kroky jde po dlaždicích, na nichž jeho měkké podešve jen nepatrně šustí. Na schodech a v prvním patře jsou všude tlusté koberce, tam to bude ještě pohodlnější. V předstíni se svítí; v horní chodbě také. To je už horší. Vystoupit nahoru, počkat, až se Dupont vrátí, a zabít jej.

Na stole v kuchyni leží na bílém talíři tři tenké plátky šunky. Slabá večeře; to je v pořádku. A to jen pro případ, že nesní všechnu polévku. Když chce mít člověk klidné sny, nemá moc jíst.

Všechno se vyvíjí na základě neproměnného řádu. Pomocí vypočítaných pohybů.

Přesně seřízená masinérie vylučuje jakékoliv překvapení. Jde jen o to, sledovat text, odříkávat větu za větou, a slovo se stane skutkem a Lazar s tělem plyným obvazů vyjde ze svého hrobu...

Ten, který se tak skrytě plíží, aby splnil rozkaz, nezná ani strachu, ani pochyb. Už ani necítí v nohou tíhu vlastního těla. Jde tiše jako kněz; jeho kroky kloužou po kobercích a po dlaždicích, které jsou všechny stejně pravidelné, stejně neosobní, stejně neměnné.

Nejkraťší cestou od jednoho bodu k druhému je přímka. ...kroky tak lehkými, že ani hladina oceánů se jimi nezmění. Schodiště v tomto domě má jedenadvacet schodů, nejkráťší cestou od jednoho bodu k druhému ...hladina oceánů...

Stojatá voda se náhle pohne. Při této představě, kdy ani vpravo, ani vlevo není sebemenší kousek pevné země, kdy nelze přšlapovat na místě, odpočinout si nebo se ohlédnout, se herec najednou uprostřed jedné věty zastaví... Hraje tu roli každý večer a zná ji nazpaměť; dnes se však zdráhá jít dál. Ostatní osoby kolem něho zůstanou stát, tak jak právě jsou, s pažemi zvednutými nebo nohama ohnutými v kolenu. Takt začatý hudebníky nekončí... Teď by měl něco udělat, něco říci, pronést pár slov, která nejsou v libretu... Ale jako každý večer zůstane ta věta nedořčena, vyzní tak, jak bylo pře-

Garinati se přiblíží k jídelně
Bona 1

depšáno, paže klesnou, nohy dokončí svůj pohyb. Orchester dole hraje zase v stejném rytmu jako dřív.

Schodiště má jedenadvacet schodů ze dřeva a pak ještě jeden, ten první dole, z bílého kamene; je o hodně širší než ostatní a na jeho volném zakulaceném okraji stojí měděný sloupek se složitými kužele hlavou šaška v čepici se třemi rolničkami. Odtud nahoru se táhne masivní lakované zábradlí, spočívající na podpěrách z ohýbaného dřeva, dole mírně vypouklých. Schodiště je pokryto šedým plyšovým kobercem, který pokračuje dál do předsíně až ke dveřím u hlavního vchodu.

O barvě toho koberece a o té šaškovské hlavě se Bona nemíní.

Stejnou cestou, odměřuje každý krok, půjde ještě někdo další...

Nad šestnáctým schodem visí na stěně ve výši očí malý obrázek. Je to romantická krajinka představující bouřlivou noc: ve světle blesku je vidět zříceniny věže a u jejího úpatí dva ležící muži, kteří přes rachocení bouře hluboce spí; nebo byli zasaženi bleskem? Možná také, že spadli s věže. Rám je z pozlaceného vytežávaného dřeva; celek vypadá dosti starobyly. Bona o tom obrázku nic neříkal.

Chodba v patře. Dveře po pravé straně. Pracovna. Je přesně taková, jak ji Bona popsal, jenom snad ještě o něco těsnější a víc přeplněná: knihy, všude samé knihy, v příhrádkách u stěn jsou skoro všechny vázané v zelené kůži, ostatní, brožované, jsou pečlivě naskládané na krbu, na kulatém stolu, dokonce i na podlaze; a ještě další jsou volně rozloženy na konci stolu a na dvou kůži potažených křeslech... Skoro celý zbytek místnosti zabírá dlouhý majestátní stůl z tmavého dubového dřeva. Je téměř úplně pokryt různými spisy a psanými papíry; velká lampa se stínítkem, která stojí uprostřed, je zhasnuta. Svítí jen jedna žárovka v lustru na stropě.

Garinati, místo aby přešel rovně úzký pruh mezi dveřmi a stolem, kam nedosahuje zelený plyšový koberec (podlaha v těch místech vrže), obejde ze zadu křeslo, protáhne se mezi

kulatým stolem a stohem knih a dostane se na druhou stranu stolu.

„Až se postavíš za stůl a chytneš se oběma rukama opěradla židle před sebou, rozhlédneš se, abys věděl, kde co stojí nebo leží a kde jsou dveře. Budeš na to mít dost času: Dupont se nahoru nevrátí dřív než v půl osmé. Když si budeš vším naprosto jist, půjdeš a zhasneš lustr. Vypínač je u vchodu hned vedle rámu dveří; musíš jej zmačknout ke stěně, na druhou stranu se rozsvěcují další dvě žárovky. Pak se zase stejnou cestou vrátíš a stoupneš si za židli právě tak jako předtím; počkáš si na něj s nabitým revolverem v pravé ruce a budeš se přitom dívat směrem ke dveřím. Až Dupont otevře, jasně ho v nich proti osvětlené chodbě uvidíš; protože tebe ve tmě vidět nebude, levou ruku necháš opřenu o opěradlo židle a pohodlně zamříš. Sřelíš ho třikrát do srdce a bez přílišného spěchu se vytratlíš; stará nic neuslyší. Jestli ji v předsíni přeče jen potkáš, neukazuj jí příliš obličej; odstrč ji nenásilně z cesty. Nikdo jiný v domě nebude.“

Pouhá cesta od jednoho bodu k druhému.

Poněkud zdeformovaná krychle, kus hmoty lesknoucí se jako šedá láva, na všech stranách ohlazený jakoby následkem častého používání a s otřelými hranami, jednolitý kus, tvrdý na pohled a těžký jako zlato, veliký asi jako pěst; že by těžtko? Je to jediná ozdůbka v místnosti.

Tituly knih: „Práce a její organizace“, „Fenomenologie krize (1929)“, „Příspěvek ke studiu ekonomických cyklů“ a další podobné. Nic zvláštního.

Vypínač elektrického proudu vedle rámu dveří, porcelán a poniklovaný kov, tři pozice.

Právě psal a novou čistou stránku začal dvěma slovy: „nemohou zabránit“... Pak odešel k večeri; nemohl zřejmě najít to pravé slovo, které mělo následovat.

Kroky na chodbě v patře. Světlo! Teď už je pozdě jít a... Dveře se otevřou, nechápavý Dupontův pohled...

Garinati vystřílil jen jednou nazdařbůh do těla na útěku.

Taková hloupá chybička . . . Snad. Námořník právě dotáhl ruční rumpál; otáčivý most se zase zavřel.

Garinati, opřený o závoru, se ani nepohnul. Dívá se dolů; kde v koutě u nábřeží šplouchá voda se skvrnami od oleje; plave tam pohromadě nějaké smetí: dřívko potřísněné dehtem, dvě obyčejné zátky, kus slupky z pomeranče a ještě jakési docela malíčké, napůl rozplizlé odpadky neurčitého původu.

3

Na malé škrábnutí do paže se přece tak rychle neumírá. Ať jdou do háje! Hospodský pokrčí masitými rameny, že s tím jako nesouhlasí a že je mu to celkem jedno: ať si konečně píše, co chtějí, ale on jim na to neskočí, mohou si s tím balamutit někoho jiného.

„Úterý 27. října. — Odvážný lupič vnikl včera po setmění do domu pana Daniela Duponta v Zeměměřičské ulici č. 2. Zločinec byl překvapen při činu majitelem a na útěku na pana Duponta několikrát vystřelil z pistole . . .“

Stará služka přiběhla celá udýchaná. Bylo to něco před osmou hodinou; lokál byl prázdný. Vlastně ne, byl tam ještě ten ožrala, který seděl v koutě a podřimoval, protože neměl už koho otravovat svými hádankami, ostatní všichni odešli k večeru. Služka se zeptala, jestli si může zatelefonovat. Ovšemže může, hospodský jí ukázal aparát zavěšený na stěně. Držela v ruce kousek papíru s napsaným číslem, do kterého neustále nahlížela, a pořád přitom mluvila: Od nich prý nejde volat, mají od soboty nějakou poruchu. To „od nich“ znamenalo onen malý domek s živým plotem na rohu ulice. Těžko říci, komu ta její slova vlastně patřila. Asi jemu, protože toho ožralu to naprosto nezajímalo; vypadalo to však tak, jako by se snažila, aby ji slyšelo co nejvíc lidí jako někde na veřejném shromáždění; anebo na něho chtěla zapůsobit nějak hlouběji, jenom na sluch. Už od soboty, a dodnes to nikdo nepřišel spravit.

„Haló! Prosím pana doktora Juarda.“

Hulákala teď ještě víc, než když líčila své stesky.

20

„Pan doktor bude muset hned přijít. Je tady raněný. Hned, rozumíte? Raněný! Haló! Rozumíte? . . .“

Vypadalo to tak, že sama dobře nerozumí. Nakonec mu podala rezervní sluchátko a musel jí opakovat, co z kliniky říkají. Je asi hluchá. Když mluvil, dívala se mu upřeně na rty . . .

„Pan Daniel Dupont, Zeměměřičská dvě. Doktor prý ví, kde to je.“

Tázavě se naň zadívala.

„Ano, přijde.“

Ještě když mu platila hovor, stále mlela páté přes deváté. Ale jako praštěná nevypadala, spíš byla značně rozčilená. Když se pan Dupont vracel od večere, našel ve své pracovně, odkud před chvílí odešel, jakéhosi banditu — ti lidé mají ale odvahy; a dokonce se tam svítilo! Copak tam asi pohledával, co? Chtěl ukrást knihy? Pán stačil ještě uskočit vedle do pokoje, kde měl revolver; kulka ho pouze škrábala do paže. Když však vyběhl zpátky na chodbu, chlap už byl pryč. A ona nic neděla ani neslyšela, to je na tom to nejhorší! Jak se tam dostal? Ti lidé mají ale odvahy. „Odvážný lupič vnikl . . .“ Telefon nejde už od soboty. A ona musela hned ráno utíkat na poštu, aby to přišli spravit; samozřejmě že nikdo nepřišel. V neděli, no prosím, byl sváteční den — měla by tam však být pro takové případy stálá pohotovostní služba. Ale stejně, kdyby v tom měli pořádek, mohli někoho poslat hned. Pan Dupont čekal zrovna v sobotu odpoledne důležitý hovor; nevěděl ani, jestli je možné dovolat se k nim alespoň zvenčí, protože v pátek mu nikdo netelefonoval . . .

Následoval návrh úplné reformy organizace pošt, telegrafů a telefonů. Článek první: Pro nutné případy bude zajištěna stálá služba. Ne. Článek jedna: Telefonní přístroj pana Duponta bude vždy schopen bezvadného provozu. Nebo prostě: Všechno bude vždy normálně fungovat. A sobotní ráno zůstane pěkně na svém místě, odděleno od pondělního večera šedesátí hodinami po šedesátí minutách.

Stará dáma by to byla brala pozpátku asi až do září, kdyby se do toho nezapletl ten ožrala, kterého svým křikem vyrušila z dřimoty. Nejdříve na ni chvilu se zájmem čuměl, a když jí na chvilu došel dech, využil toho a řekl:

21